

vahy předchozích trestných činů lze usuzovati na pachatelství v případě jiném. Ze všech těchto úvah plyne, že se tento úkon týká trestného činu samého a že jest nesprávný názor krajského soudu v Jihlavě, pokud, vycházejí z předpokladu opačného označuje vyžádání trestního lístku jen za opatření vnitřní. Nesejde tu ani na tom, ve kterém období trestního řízení se může tento úkon státi, any i svědecké výsledky, o jejichž vlastnosti jako vyšetřovacích úkonů není pochybnosti, mohou se státi i po ukončení přípravného řízení, aniž tím pozbyly povahy vyšetřovacího úkonu. A domnívá-li se krajský soud, že opatření trestního lístku je úkonem přikázaným soudní kanceláří, neuvědomil si náležitě obsah předpisů § 317 a 318 jed. řádu, podle nichž tento úkon nepatří k samostatné činnosti kanceláře. Jest tedy jasno, že první vyšetřovací úkon byl předsevzat vyžádáním trestního lístku nařízeným okresním soudem v Třebíči dne 7. října 1929, a že jest proto dána příslušnost krajského soudu v Jihlavě podle § 51 (2) tr. ř.

Čís. 3722.

I když dlužníkovu předlužení, nanejmeně, je-li značné, jest závažnou skutečností pro posouzení platební neschopnosti, nedochází v něm o sobě tato náležitost skutkové podstaty podle § 486 čís. 1, 2 tr. zák. plného výrazu.

Pro pojem »neschopnosti platiti« se vyžaduje zjištění, že dlužník nemůže uspokojiti veškeré své věřitele zúplna v době přiměřené, t. j. v době, po kterou věřitelé dlužníka takového hospodářského postavení obvykle sečkávají a která je přiměřena zásadám poctivého a řádného hospodaření.

Má-li býti pro zjištění platební neschopnosti v tomto smyslu vzata v úvahu dlužníkovu předluženost, jest přihlížeti k tomu, o jaké dluhy šlo (o krátkodobé či o dlouhodobé, o hypotekární), a pokud v době, do které se klade vznik jeho nezpůsobilosti k placení (jeho vědomí o nich), bylo mu s placením počítati.

Vliv toho, že berní úřad vtělil na dlužníkovy nemovitosti daně ve značné výši a že tím byl jeho úvěr podlomen, na jeho platební neschopnost.

Kdy dlužník, přivodivši svou platební neschopnost úvěrními operacemi, zavinil to lehkomyšlným nebo nepoměrným užíváním úvěru?

(Rozh. ze dne 28. prosince 1929, Zm I 94/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 22. listopadu 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 1 a 2 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil témuž soudu nalézacímu, by o ní znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje proti rozsudku číselně důvody zmatečnosti podle § 281 č. 9 a), b) tr. ř., v podstatě však poukazuje na neúplnost rozsudku, dovozujíc nutnost určitých skutkových zjištění, na jejichž podkladě pak sama — po většině arci nepřipustně — zkoumá jednotlivé náležitosti skutkových podstat trestných činů, jimiž byl obžalovaný uznán vinným. Zmateční stížnosti nelze v této výtce neúplnosti rozsudku (§ 281 č. 5 tr. ř.) oduznati oprávněně. Již pokud jde o skutkovou náležitost obou trestných činů podle § 486 č. 1 a 2 tr. zák., zda byla tu neschopnost platiti, po případě od které doby, což jest rozhodné zvláště pro trestný čin posléz uvedený, spokojuje se rozsudek nalézacího soudu zjištěním, že obžalovaný již během července až do listopadu 1927 byl stihán žalobami, z nichž poslední byla ze 14. září 1927, a že byl nařízen exekuční prodej jeho svršků. Na to jako »zřejmé« navazuje rozsudek zjištění, že obžalovaný již během srpna 1927 nutně musel věděti, že pohledávky svých věřitelů nebude moci řádně a včas zaplatiti. Ku zjištění neschopnosti platiti vztahuje se zřejmě i celkové číselné zjištění aktiv a pasiv obžalovaného a z toho vyplývající velmi značné předluženosti. I když dlužníkovu předlužení, nanejvýš je-li značné, jest jistě velmi závažnou skutečností pro posouzení platební neschopnosti, nedochází v něm o sobě tato náležitost skutkové podstaty plného výrazu. Podle stálé judikatury vyžaduje se pro pojem neschopnosti platiti zjištění, že dlužník nemůže uspokojiti veškeré své věřitele zúplna v době přiměřené, t. j. v době, po kterou věřitelé dlužníka takového hospodářského postavení obvykle sečkávají a která jest přiměřena zásadám poctivého a řádného hospodaření. Jest zřejmo, že, má-li býti pro zjištění platební neschopnosti v tomto smyslu vzata v úvahu dlužníkovu předluženost, nemohou zůstat nepovšimnuté důležité okolnosti, jež vyplývají z dotazníků o jednotlivých pohledávkách za obžalovaným, o jaké dluhy šlo a pokud v době, do které se klade vznik nezpůsobilosti obžalovaného k placení, po případě jeho vědomí o nich, bylo mu s placením počítati. Pro tento účel jest na př. význačným rozdíl mezi dluhy krátkodobými a dlouhodobými, jmenovitě hypotéčními, při krátkodobých dluhách obchodních jsou závažnými modalitami splacení, se kterými obžalovaný musil počítati. Rozsudek klade ovšem správně váhu na exekuce proti obžalovanému, neboť okolnost, že dlužník jest od určité doby stihán žalobami, ba i exekucemi, jest jistě rozhodující povahy pro posouzení jeho platební způsobilosti, po případě vědomí obžalovaného o jeho neschopnosti platiti. Avšak i tu jest třeba blíže zjistiti, o jaké dluhy při tom šlo, hlavně, jak vysoké byly tyto nedoplatky, nanejvýš ano se na druhé straně v rozsudku zjišťuje, že obžalovaný ještě v srpnu 1927 platil se zřetelem na exekuce a na žaloby proti němu se hrnoucí a splatil tak peníz velmi značný. Obžalovaný ve svém zodpovídání při hlavním přelíčení tvrdil splacení mnoha peněz v době, kdy rozsudek zjišťuje již jeho neschopnost k placení, a vědomí obžalovaného o ní. Tvoří-li skutečnost, že obžalovaný po nezpůsobilosti k placení dluhy platil, skutkovou složku přečinu

podle § 486 čís. 2 tr. zák., nesluší na druhé straně přehlédnouti, že jest tato okolnost významnou pro zjištění předpokladu tohoto deliktu, zda skutečně šlo již tehdy o nezpůsobilost k placení, an obžalovaný přes to, že snad zavčas nezapravit některé právě dospělé dluhy a byl proto pro ně žalován a exekvován, jinými poměrně značnými platy, snad povahy důležitější, prokazoval přece celkovou schopnost dostáti všem svým závazkům v přiměřené době, třeba tak činil s jistými potížemi, jež se projevovaly právě v omeškání ve splácení dluhů pro něho snad méně významných a méně tíživých. Než okolnosti ty mají význam i pro subjektivní stránku přečinu podle § 486 čís. 2 tr. zák., pro vědomí obžalovaného o platební nezpůsobilosti, pro niž rozsudek bližších zjištění a důvodů neuvedl. Zmateční stížností požadovaná zjištění ze seznamu o žalobách a o exekucích, v jakých platech obžalovaný váznul, a na druhé straně zjištění a porovnání, jaké dluhy a v jaké výši byl tehdy s to zaplatiti, poskytnou konkrétní data pro zjištění, zda a od které doby byl si obžalovaný případně své platební neschopnosti vědom. Uznávali i zpráva vyrovnacího správce, že zejména nepříznivě působilo na obchodní zdar obžalovaného, že berní úřad vtělil na jeho nemovitosti daně ve výši 111.000 Kč a že tím byl jeho úvěr úplně podlomen, bylo nalézacímu soudu i této okolnosti věnovati náležitou pozornost a zjistiti, kdy k tomu došlo a kdy a jaký účinek to projevilo na platební schopnost obžalovaného, neboť obžalovaný udal již v přípravném řízení, a odvolal se na to u hlavního přeličení, že žádost o vyrovnací řízení podal 16. listopadu 1927, když berní úřad na něm vymáhal daně přes 100.000 Kč. Zmateční stížnost právem zdůrazňuje význam případného vlivu onoho zákroku berního úřadu na vznik platební neschopnosti obžalovaného, pročez bude na nalézacím soudě, by tuto okolnost zjistil a uvážil zejména i při zjištění, od kdy si obžalovaný své neschopnosti k placení byl vědom. Pro správné posouzení, zda, když již obžalovaný věděl o své neschopnosti k placení, poškodil z nedbalosti své věřitele nebo jejich část děláním nových dluhů, placením dluhů a tím, že vyrovnací řízení nebo úpadek včas neohlásil, bude nutno zjistiti, které dluhy obžalovaný potom splatil nebo nové učinil, v čemž se rozsudek omezuje rovněž jen na povšechné zjištění bez konkrétních dat.

Neméně sporá jsou zjištění nalézacího soudu pro posouzení, zda si obžalovaný přivodil neschopnost platiti a zda se tak stalo z jeho nedbalosti (§ 486 čís. 1 tr. zák.). Rozsudek nevypořádává se v tomto směru s okolnostmi, které vyšly v řízení na jevo a měly bezpochybně vliv na přivodění předluženosti obžalovaného, po případě jeho platební nezpůsobilosti. Z nich bylo již shora poukázáno na postup berního úřadu, jehož vliv pro skutkovou podstatu přečinu podle § 486 čís. 1 tr. zák. jest proto tím bedlivěji uvážiti, že je nutno vyloučiti všechny příčiny vzniku platební nezpůsobilosti, které obžalovaný nezavinil svojí nedbalostí. Dále byly obžalovaným tvrzeny a vyrovnacím správcem přiznány určité obchodní a provozní ztráty. Tyto ztráty třeba zjistiti a bude při tom soudu uvažovati, zda a pokud je obžalovaný nedbalostí zavinil, neboť jen v tomto případě mohly by mu býti přičteny k tíži pro přečin

podle onoho ustanovení zákona. Zjistí-li se po případném vyloučení takovýchto ztrátových položek z příčinné souvislosti mezi nedbalým počínáním si obžalovaného a vznikem platební nezpůsobilosti, že i po jejich vyloučení jest vznik platební nezpůsobilosti přičísti úvěrním operacím obžalovaného, bude nutno zjistiti konkrétní skutečnosti k posouzení hospodářské síly podniku obžalovaného, bez nichž správný jinak závěr nalézacího soudu o nepoměru částek úvěrem opatřených k této hospodářské síle jeví se nedostatečně zdůvodněna. Zmateční stížnost poukazuje právem k tomu, že jest uvážiti, že šlo o podnik již zavedený, obžalovaným po otci převzatý a že obžalovaný měl do podniku i určitý kapitál. Při tom jest podotknouti, že pro zjištění provozního kapitálu, jež měl obžalovaný při začátku svého podniku, nutno blíže objasniti význačnou okolnost, jak obžalovaný od své matky koupil dům č. 81 v K. za 120.000 Kč, zda hotově či na dluh, poněvadž i dům byl provozovnou, poměrná část jeho kupní ceny jest tudíž provozním kapitálem, a jest proto významné, zda tato částka provozovacího kapitálu byla obžalovaným splacena, čímž by se provozovací kapitál, v rozsudku jen 26.000 Kč za prokázaný vzatý, přiměřeně zvýšil a hospodářskou sílu podniku obžalovaného v poměru k pozdějším úvěrům posílil. Rozsudek sám vyvolává dále pochybnosti v tom ohledu, zda obžalovaný, i když snad začínal s prostředky menšími, příznivou konjunkturou svého podniku nebyl hospodářsky účelně veden k tomu, by svůj závod úměrně k této konjunktúře rozšiřoval, třeba i pomocí úvěru, což by ovšem nedopouštělo závěr, že tak činil lehkomyšlně a nepoměrně; zjišťujeť rozsudek, že obžalovaný proto rozšířil svůj závod přikoupením a adaptací dalších objektů, že se mu vedlo z počátku dobře. Poukazuje-li rozsudek na zprávu vyrovnacího správce, že obžalovaný počal provozovati živnost, nemaje k tomu náležitých prostředků, nelze při tom přehlédnouti určitou opravu tohoto úsudku podle jeho svědecké výpovědi při hlavním přelíčení, kde udal, že se obžalovaný, počínaje s málem vyšinul v poměrně krátké době na zdatného obchodníka, jímž skutečně byl, neboť byl dostatečně energickým a všechnu svoji činnost věnoval závodu. Přistupuje-li k tomu, že úvěru bylo z velké části použito na získání realit, představujících určitou trvalou hodnotu, je vidno, že je rozsudek neúplný, ponechávaje přesně nezjištěnou tuto hospodářskou sílu podniku obžalovaného v době úvěrních operací, nanejvýš vzhledem na odbytové poměry výrobků, s nimiž mohl obžalovaný při rozšiřování svého závodu snad důvodně počítati (výroba šavlí pro ministerstvo národní obrany a pod.). Jen pak bude lze správně posouditi, zda obžalovaný, přivodil-li skutečně svoji platební neschopnost úvěrními operacemi, zavinil to lehkomyšlným nebo nepoměrným užíváním úvěru. Lehkomyšlně užívá úvěru dlužník, neuváží-li s náležitou péčí, zda bude s to v čas zaplatiti; nepoměrně jej pak užívá, není-li úvěr v poměru k hospodářské síle dlužníkově. Jest podotknouti, že z rozsudku nelze určitě seznati, podřadil-li nalézací soud pod »používání« úvěru, jímž jest na rozdíl od »poskytování« rozuměti jen opatřování si úvěru pro sebe, i poskytování úvěru, neboť rozsudek zjišťuje mezi skutečnostmi, které uvádí k odůvodnění toho, jak vzniklá neschop-

nost k placení obžalovaného, i to, že obžalovaný byl nucen prodávati na delší úvěr, což by ovšem spadalo pod pojem »poskytování úvěru«. Na tyto všechny nedostatky skutkových zjištění nalézacího soudu poukazuje zmateční stížnost právem a bylo proto, i když nelze přihlídnouti k řadě nových skutečností, jež teprve v ní byly uvedeny k ospravedlnění postupu obžalovaného při vedení jeho podniku, zmateční stížnosti vyhověti a, ježto se nelze vyhnouti novému hlavnímu přelíčení, za souhlasu generální prokuratury podle § 5 zák. ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. pro rok 1878 právem uznati, jak se stalo.

Čís. 3723.

Okolnost, že se práva neznalý zástavní věřitel mohl považovati za oprávněna, když nebyla pohledávka včas zaplacená, zástavu prodati, poukazuje po případě na skutkový omyl podle § 2 e) tr. zák. (§ 183 tr. zák.).

Opomenutí předpisu § 461 obč. zák. prodejem zástavy zástavním věřitelem bez intervence soudu je sice bezprávné, může však míti v zá-pětí, byla-li pohledávka v době prodeje již splatnou a nebyla zaplacená, jen soukromoprávní nároky dlužníkovy.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1929, Zm I 438/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského trestního soudu v Praze ze dne 15. května 1929, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem zpronevěry podle § 183 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil témuž nalézacímu soudu, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Stížnost vytýká, uplatňujíc zmateční důvody podle § 281 čís. 9 písm. a) a b) tr. ř., jednak, že nebyl zjištěn zlý úmysl v době spáchání činu, jednak, že nalézací soud nepřihlíží k tomu, zda tu nebyly okolnosti trestnost vylučující, totiž omyl po rozumu § 2 písm. e) tr. zák., týkající se norem práva civilního, jenž se rovná omylu skutkovému. Co se tohoto zmatku dotýče, schází podklad pro jeho uplatňování, výrok nalézacího soudu. Obžalovaná hájila se tím, že zástavní lístek na perské koberce dne 29. července 1928 od Luisy C-ové koupila, že jí řekla, že jí jej bude rezervovati do 1. září 1928, bude-li jej chtít zpět koupiti, že před 1. zářím 1928 C-ovou několikrát o zaplacení dluhu upomínala, že jí manžel C-ové slíbil, že 3. září 1928 dostane peníze, a že když jí ani 3. září 1928 nezaplatil, lístek prodala. Než soud této obhajobě obžalované neuvěřil, nýbrž zjistil na základě výpovědí manželů C-ových a Karla Š-y, že C-ová dala lístek obžalované do zástavy za půjčku 3.000 Kč, splatnou 15. září 1928, a že jej obžalovaná, upomenuvši dopisem ze dne